Зоряна ГРАБОВСЬКА,
учителька французької мови,
заступниця директора з навчально-виховної роботи
Тернопільського академічного ліцею ім. І. Франка
«Українська гімназія»
Тернопільської міської ради (м. Тернопіль)
e-mail: z.hrabovska@gimnasium.te.ua

РЕАЛІЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В МОДЕЛЬНІЙ НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ «PARLER FRANÇAIS. ІЗ ФРАНЦУЗЬКОЮ ПО СВІТУ»

Сучасний розвиток суспільства, зумовлений процесами глобалізації, інтернаціоналізації, технологічними зрушеннями, цифровою трансформацією тощо, ставлять нові вимоги до випускника закладу середньої освіти, який, відповідно до Концепції Нової української школи, «має бути: цілісною особистістю, здатного до критичного мислення; патріотом з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення; інноватором, здатним змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці, учитися впродовж життя» [4].

Важливим етапом у процесі підготовки такого випускника є профільна середня освіта, основними завданням якої є:

- створення умов для професійного самовизначення, індивідуального розвитку та врахування здібностей та пізнавальних інтересів учнів старшої школи (10–12 класи);
- логічне продовження допрофільної підготовки (8–9 класи) та підготовка до усвідомленого вибору професії, вступу до ЗВО чи здобуття професійної освіти;
- забезпечення поглибленого вивчення профільних предметів та широкого вибору курсів поза профілем;
- формування здобувачами освіти власної освітньої території;
- фокусування уваги на компетентностях та наскрізних уміннях, зміщення акценту із простого накопичення знань на розвиток здатності їх практичного застосування в реальному житті.

Одним із чинників, що «уможливлює особистісний і професійний розвиток, сприяє розширенню світогляду, удосконалює інтелектуальні й соціальні вміння, необхідні для успіху в навчанні, кар'єрі, та повсякденному житті» [3, с. 1] є опанування здобувачами освіти іноземних мов.

З метою формування іншомовної комунікативної компетентності, задоволення індивідуальних освітніх потреб учнів та учениць, забезпечення професійної орієнтації та створення умов для соціокультурного розвитку розроблено модельну навчальну програму курсу «Parler français. Із французькою по світу» (автор – Грабовська З. Я.), в змісті і структурі якої знайшли своє втілення основні завдання профільної середньої освіти.

Уже в «Пояснювальній записці» зазначено, що курс пропонується для здобувачів освіти 10–12 класів, які «прагнуть удосконалити практичне володіння французькою мовою, розвивати навички говоріння лінгвокраїнознавчої спрямованості для подальшої самоосвіти і самореалізації в різних сферах життя» [1].

Програма ґрунтується на ціннісних орієнтирах та основних принципах сучасної української школи, серед яких визначальними є діяльнісний підхід, ситуативне навчання й спілкування в реальних ситуаціях та особистісна орієнтація**,** урахування інтересів, запитів і потреб учнів і учениць.

У програмі значну увагу приділено розвитку ключових компетентностей, визначених у Державному стандарті профільної середньої освіти (2024) для мовно-літературної освітньої галузі, зокрема в частині іноземної мови**,** та формуванню таких наскрізних умінь, як: читання з розумінням; висловлення власної думки в усній і письмовій формі; уміння співпрацювати в команді та ін. Вона не дублює загальноосвітній курс, а розширює і поглиблює його, мотивує до опанування, крім англійської (обов'язкової), ще й другої мови – французької.

Практична спрямованість курсу передбачає, що здобувачі освіти оволодіють базовою розмовною лексикою, а також основними граматичними конструкціями, потрібними для реалізації повсякденних комунікативних ситуацій. Учні та учениці мають змогу відпрацьовувати мовленнєві моделі у рольових іграх, групових завданнях, дискусіях та мініпроєктах. Такі форми роботи не лише розвивають комунікативні вміння, але й додають упевненості здобувачам освіти у використанні

французької мови в спілкуванні, а також є засобом удосконалення навичок міжособистісної та міжкультурної співпраці.

Авторський курс «Parler français. Із французькою по світу» розрахований на 35 навчальних годин і побудований у формі тематично-граматичних модулів, у межах яких реалізуються очікувані результати навчання, передбачені Державним стандартом профільної середньої освіти. Так, у модулі ***La première rencontre*** учні та учениці засвоюють формули привітання і прощання, знайомляться з правилами етикету, створюють колажі «Родинні захоплення», у модулі ***Les études et le loisir de l'adolescent moderne*** вчаться планувати робочий день та дізнаватись про способи відпочинку, погоду і час, у модулі ***Célébrons ensemble*** предметом вивчення є традиції святкування, а в модулі ***J'étudie le français –*** особливості освітнього процесу у французьких та українських закладах освіти тощо. Окремо варто виділити модулі ***Le français dans le monde*** та ***On invite à Paris***, які знайомлять здобувачів освіти з франкомовними країнами Європи, Америки, Азії, Африки та столицею Франції, що не лише сприяє формуванню полікультурної особистості, а й інтегрує французьку мову з іншими галузями (історія, культура, географія, екологія тощо).

Вагомим елементом програми є використання автентичних матеріалів, аудіо- та відеофайлів, інтернет-ресурсів та цифрових інтерактивних платформ, що сприяє формуванню цифрової компетентності учнів та учениць, яка також є необхідною в сучасному світі.

Програма відповідає рівню підготовки здобувачів освіти 10–12 класів (A2–B1 згідно з CEFR), не перевантажує учнів та учениць, враховує їхні інтереси та вікові особливості. Запропоновані теми легко реалізувати у форматі курсу за вибором у межах профілів мовно-літературного кластеру чи як курс вільного вибору, спецкурс чи факультатив.

Модельна навчальна програма курсу «Parler français. Із французькою по світу. Профільна середня освіта. Основний рівень» для закладів загальної середньої освіти, відповідно до наказу МОН України від 15 вересня 2026 року № 1568, отримала гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Таким чином, використання її в освітньому процесі, інтегроване з життєвими й кар'єрними орієнтирами учнів та учениць, зможе адаптувати вимоги Державного стандарту профільної середньої освіти до практичного навчання в 10–12 класах

ліцеїв, сприятиме формуванню іншомовної комунікативної компетентності та забезпечить готовність випускників до самореалізації в академічній та професійній сферах у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Грабовська З. Я. Модельна навчальна програма курсу «Parler français. Із французькою по світу. Профільна середня освіта. Основний рівень» для закладів загальної середньої освіти. URL: https://script.google.com/macros/s/AKfycbyV5KpoyN_uREol-w-LmKljWcp0-I0f_yamFS2H3pfOP1rNCmeEeSxjCwQup1AqawBSBA/exec (дата звернення: 07.10.2026).
2. Концептуальні засади мовно-літературної освітньої галузі (Іншомовна освіта). URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/novyny-posylannia/konceptualni-zasadi-movno-literaturnoyi-osvitnoyi-galuzi-insomovna-osvita.pdf (дата звернення: 07.10.2026).
3. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2026 р. № 1000) : постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 р. № 851. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text (дата звернення: 06.10.2026).
4. Про затвердження Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї) : наказ Міністерства освіти і науки України від 10.10.2024 № 1451. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1451729-24#Text (дата звернення: 06.10.2026).
5. Про рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, що забезпечують здобуття профільної середньої освіти академічного спрямування : лист Міністерства освіти і науки України від 01.06.2026 р. № 1/11707-26. URL: https://eo.gov.ua/wp-content/uploads/2026/06/lyst_mon_01.06.2026_1_11707-26-2.pdf (дата звернення: 06.10.2026).
6. Розробляємо модельну навчальну / навчальну програму : інструктивно-методичні рекомендації для авторів модельних навчальних / навчальних програм з навчальних предметів / інтегрованих курсів. Київ : ДУ «Український інститут розвитку освіти», 2025. 28 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/uied-67ag-26.05.2025.pdf (дата звернення: 06.10.2026).